ZAMONAVIY SHAROITDA GUVERNIYORLIKNI RIVOJLANTIRISH

Boboyeva Azizaxon Karim qizi (magistr)
Sirdaryo pedagogika texnikumi
maxsus fan o‘qituvchisi
babayevaaziza@473gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Zamonaviy sharoitda guverniyorlik kasbining ahamaiiyati va dolzarbligi, guverniyorlikni rivojlantirish yo‘nalishlari va imkoniyatlari, guverniyorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash va targ‘ib qilish yo‘llari haqida yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Guverniyorlik kasbi, ta’lim-tarbiya, oila, elektron darslik, innovatsion yondashuv, malaka oshirish.

Аннотация: В данной статье рассматривается важность и актуальность профессии гувернiера в современных условиях, направления и возможности развития этой профессии, а также способы поддержки и продвижения деятельности гувернiеров.

Ключевые слова: профессия гувернiера, образование, семья, электронный учебник, инновационный подход, профессиональное развитие.

Abstract: This article highlights the significance and relevance of the governess/tutor (governorship) profession in modern conditions, the directions and opportunities for its development, as well as ways to support and promote tutoring activities.

Keywords: Governess profession (governorship), education and upbringing, family, electronic textbook, innovative approach, professional development.

Zamonaviy jamiyatda ta’lim va tarbiya tizimining o‘zgarishi va rivojlanishi bilan guverniyorlik kasbining ahamiyati ortib bormoqda. Guverniyor — bu nafaqat bola uchun o‘qituvchi, balki uning shaxsiy rivojlanishi, qiziqishlari va ehtiyojlariga moslashtirilgan ta’lim jarayonini tashkil qiluvchi murabbiydir.

Oila va jamiyatda vaqt taqchilligi, ota-onalarning ish faoliyati bolaning o‘ziga xos ehtiyojlarini to‘liq qondirishni qiyinlashtirmoqda. Shu sababli guverniyorlar — bolalar ta’limi va tarbiyasida asosiy vositachilar sifatida chiqib kelmoqda.

Guverniyorlik — bu oila doirasida bola tarbiyasi va ta’limi bilan shug‘ullanuvchi malakali mutaxassisning faoliyatini bildiradi. Zamonaviy davrda bu kasbga bo‘lgan ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Ayni vaqtda ko‘plab ota-onalar farzand tarbiyasida

individual yondashuv, sifatli ta’lim va ijtimoiy-emotsional qo‘llab-quvvatlashga ehtiyoj sezmoqda. Shu sababli guverniyorlik kasbi dolzarb va ahamiyatli soha sifatida shakllanmoqda.

Zamonaviy oilalardagi bandlik darajasining ortishi, ota-onalarning ish bilan bandligi bolalar bilan to‘laqonli shug‘ullanish imkonini cheklamoqda. Shu sababli guverniyorlar bolalarning intellektual, axloqiy, madaniy va ijtimoiy rivojlanishini ta’minlovchi ishonchli hamroh bo‘lib xizmat qilmoqda. Guverniyor nafaqat dars o‘rgatadi, balki bolaning psixologik holatini nazorat qiladi, tarbiyasi bilan shug‘ullanadi, maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarning mustaqil fikrlash, o‘z-o‘zini boshqarish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Guverniyorlik kasbining dolzarbligi yana shunda namoyon bo‘ladiki, u bola tarbiyasida shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni ilgari suradi. Har bir bola individual yondashuvni talab qiladi. Maktab yoki bolalar bog‘chasida bu imkon doimiy bo‘lmasligi mumkin, ammo guverniyor buni to‘liq amalga oshirishi mumkin. Guverniyorlik kasbi nafaqat o‘quv jarayonini nazorat qilish, balki bolaning ijtimoiy, ruhiy va axloqiy jihatdan tarbiyalanishini ham ta’minlash vazifasini bajaradi.

Zamonaviy sharoitda guverniyorlikka talablar yanada oshib bormoqda. Guverniyor nafaqat pedagogik bilimlarga ega bo‘lishi, balki zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishni bilishi, bolaning psixologik holatini tushunishi va ota-onalar bilan samarali muloqot o‘rnatishi kerak.

Kasbga bo‘lgan bu talablar guverniyorlarni doimiy ravishda o‘z ustida ishlashga, malakasini oshirishga, yangi pedagogik metodlarni o‘zlashtirishga undaydi. Bu esa ta’lim sifatini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Guverniyorlikning ahamiyati nafaqat bolalar ta’limi va tarbiyasida, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojida ham muhim o‘rin tutadi. Kadrlar tayyorlashning sifatli va samarali jarayoni oilaviy ta’lim tizimining mustahkamlanishi bilan chambarchas bog‘liqdir.

Shuning uchun guverniyorlarning kasbiy va shaxsiy salohiyatini oshirishga doimiy e’tibor qaratilishi zarur. Bu esa nafaqat bolalarning o‘z imkoniyatlarini to‘liq ro‘yobga chiqarishga, balki butun jamiyatning bilim darajasini ko‘tarishga xizmat qiladi.

Zamonaviy sharoitda guverniyorlik kasbining ahamiyati ortib, uning dolzarbligi yanada oshmoqda. Bu kasbni rivojlantirish va qo‘llab-quvvatlashga davlat, jamiyat va ota-onalar birgalikda e’tibor berishi kerak.

Guverniyorlikni rivojlantirishda eng muhim yo‘nalishlardan biri — kasbiy malakani oshirishdir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, psixologiya, metodika va texnologiyalar bo‘yicha muntazam o‘quv-seminarlar, treninglar o‘tkazilishi guverniyorlarning malakasini yanada oshiradi.

O‘z vaqtida malaka oshirish guverniyorlarga yangi pedagogik metodlarni o‘zlashtirish va amaliyotda qo‘llash imkonini beradi, bu esa ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, pedagoglar uchun yaratilgan onlayn platformalar va elektron resurslar malaka oshirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Ikkinchi yo‘nalish — axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish va ulardan keng foydalanish. Guverniyorlar zamonaviy texnologiyalar yordamida darslarni yanada qiziqarli va samarali tashkil etishi mumkin.

Elektron darsliklar, interaktiv ta’lim resurslari, videokonferensiyalar va onlayn testlar o‘quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqadi. Bu bolalarning ta’limga qiziqishini oshirish va individual yondashuvni kuchaytirish imkonini yaratadi.

Shuningdek, guverniyorlar uchun yaratilgan axborot tizimlari ularning ishini soddalashtiradi, samaradorlikni oshiradi.

Uchinchi yo‘nalish — xalqaro hamkorlik va tajriba almashish. Guverniyorlarning xorijiy tillarni o‘rganishi, xalqaro ta’lim standartlari va metodologiyalarini o‘zlashtirishi zamonaviy kasbiy rivojlanish uchun muhimdir.

Xalqaro konferensiyalar, seminarlar va onlayn loyihalarda ishtirok etish guverniyorlarga yangi bilim va ko‘nikmalarni olish imkonini beradi.

Guverniyorlik faoliyatini rivojlantirish zamonaviy ta’lim sohasidagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Bu sohaga bo‘lgan talab ortib borayotgan bir paytda, kasb sifatida guverniyorlikni takomillashtirish, uning professional asoslarini mustahkamlash zarur. Quyida ushbu yo‘nalishlar haqida batafsil ma’lumot beriladi:

1. **Tizimli tayyorlov va malaka oshirish kurslarini tashkil etish**: Guverniyorlar uchun maxsus tayyorlov kurslarini yo‘lga qo‘yish, pedagogik, psixologik, kommunikativ va texnologik ko‘nikmalarni rivojlantirish lozim. Bu borada oliy o‘quv yurtlarida guverniyorlik yo‘nalishini tashkil etish, onlayn va oflayn kurslarni kengaytirish muhim.

2. **Me’yoriy-huquqiy asoslarni yaratish**: Guverniyorlik faoliyati huquqiy jihatdan rasman tan olinishi, ularning faoliyat yuritish mezonlari, huquqlari va majburiyatlari aniqlashtirilishi lozim. Bu sohani litsenziyalash, sertifikatlash tizimi orqali tartibga solish samaradorlikni oshiradi.

3. **Innovatsion yondashuvlarni joriy qilish**: Raqamli texnologiyalar, onlayn platformalar, mobil ilovalar va multimedia vositalaridan foydalangan holda ta’lim berish guverniyorlar uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Ayniqsa, pandemiya sharoitida masofaviy guverniyorlik xizmatlariga bo‘lgan talab keskin oshdi.

4. **Mutaxassislar hamjamiyatini shakllantirish**: Guverniyorlar assotsiatsiyasi yoki kasbiy birlashmalarni tuzish, tajriba almashish, seminar va konferensiyalar o‘tkazish, onlayn tarmoqlar orqali muloqot platformalarini yaratish ularning kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

5. **Bozor ehtiyojlariga mos xizmatlarni kengaytirish**: Bugungi kunda guverniyorlar faqat ta’lim berish bilan cheklanmaydi. Ular sport, san’at, musiqa, tillar, psixologik qo‘llab-quvvatlash kabi ko‘plab yo‘nalishlarda xizmat ko‘rsatishlari mumkin. Shuning uchun, ko‘p yo‘nalishli guverniyorlar bozor raqobatida muvaffaqiyat qozonishlari mumkin.

Shuningdek, xorijiy pedagogik tajribalarni o‘zlashtirish va mamlakatimiz ta’lim tizimiga moslashtirish orqali guverniyorlik sifatini oshirish mumkin.

Guverniyorlik faoliyatini samarali qo‘llab-quvvatlash uchun birinchi navbatda huquqiy va me’yoriy bazani mustahkamlash zarur. Kasbga oid me’yorlar, standartlar va talablarni aniqlash guverniyorlarning faoliyatini tartibga soladi va sifatini oshiradi.

Davlat tomonidan guverniyorlarning malakasini oshirishga, ularni rag‘batlantirishga yo‘naltirilgan dasturlar ishlab chiqilishi muhim. Bu kasbga nufuz va e’tibor beradi.

Bundan tashqari, guverniyorlar uchun ijtimoiy himoya, mehnat sharoitlarini yaxshilash masalalari ham hal qilinishi kerak.

Targ‘ibot ishlarini kuchaytirish — guverniyorlik kasbining ommalashuvi va yoshlar orasida shu soha kasbi sifatida qiziqish uyg‘otishning samarali yo‘li.

Ommaviy axborot vositalari, ijtimoiy tarmoqlar, maxsus portallar va veb-saytlar orqali guverniyorlik kasbi haqida to‘liq va qiziqarli ma’lumot berish kerak.

Kasbning ijobiy tomonlari, muvaffaqiyat hikoyalari, guverniyorlarning kundalik faoliyati haqida ko‘rsatuvlar va maqolalar tayyorlash yoshlarni jalb qiladi.

Kasb nufuzini oshirish uchun professional hamjamiyatlar va uyushmalar tashkil etish muhimdir.

Guverniyorlar o‘zaro tajriba almashish, muammolarni birgalikda hal qilish va malaka oshirish uchun birlashishlari lozim.

Shuningdek, eng faol va samarali guverniyorlarni taqdirlash, mukofotlash tizimi ishlab chiqilishi ularning mehnatini qadrlash va rag‘batlantirishga xizmat qiladi.

Guverniyorlik faoliyatining muvaffaqiyatli rivojlanishi uni jamiyatda keng targ‘ib qilish, ijtimoiy maqomini oshirish va zaruriy qo‘llab-quvvatlash choralarini amalga oshirish bilan bog‘liq.

Quyida ushbu yo‘nalishdagi muhim takliflar keltiriladi:

1. **OAV va ijtimoiy tarmoqlarda faol targ‘ibot**: Guverniyorlik haqida televizion ko‘rsatuvlar, maqolalar, intervyular, bloglar orqali jamoatchilik ongida ijobiy tasavvur yaratish muhim. Shuningdek, guverniyorlarning muvaffaqiyatli faoliyati haqida misollar keltirib, kasbning jamiyatdagi o‘rnini yoritish zarur.

2. **Davlat va nodavlat tashkilotlari ishtirokida grant va loyihalar**: Guverniyorlik sohasini qo‘llab-quvvatlash uchun turli grant dasturlari, ijtimoiy loyihalar e’lon qilinishi kerak. Bu orqali yangi guverniyorlarni tayyorlash, ularning faoliyatini moliyaviy jihatdan rag‘batlantirish mumkin bo‘ladi.

3.**Guverniyorlik xizmatlarini rasmiylashtirish va ommalashtirish**: Guverniyorlik xizmatlari ro‘yxatdan o‘tkazilishi, ularning xizmat haqlari me’yoriy asosda belgilanishi zarur. Bu nafaqat guverniyorlar huquqini himoya qiladi, balki iste’molchilar ishonchini ham oshiradi.

4.**Kasbni ijtimoiy himoya qilish**: Guverniyorlar uchun pensiya, tibbiy sug‘urta, mehnat sharoitlari bilan bog‘liq kafolatlar ishlab chiqilishi kerak. Bu kasbning nufuzini oshirishga xizmat qiladi.

5. **Tajribali guverniyorlarni taqdirlash va tan olish**: Har yili “Eng yaxshi guverniyor” tanlovlarini o‘tkazish, sertifikatlar, faxriy yorliqlar berish orqali kasb vakillarini rag‘batlantirish mumkin. Bu boshqa yoshlarda ham bu soha bo‘yicha qiziqish uyg‘otadi.

6.**Maktabgacha ta’lim tizimi bilan integratsiya qilish**: Guverniyorlar maktabgacha va maktab bosqichidagi ta’lim tizimi bilan hamkorlikda ishlashi, bolalarning uzviy rivojlanishiga xizmat qilishi kerak. Bu ularning faoliyatini yanada tizimli qiladi.

Zamonaviy guverniyorlik – bu pedagogikaning innovatsion yo‘nalishi bo‘lib, bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta’minlovchi muhim kasbdir. Uni rivojlantirish, qo‘llab-quvvatlash va keng targ‘ib qilish orqali jamiyatda sog‘lom, bilimli, ijtimoiy faol shaxslarni shakllantirish mumkin. Davlat, nodavlat sektor va

jamoatchilik bu yo‘nalishda hamkorlikda harakat qilishi lozim. Guverniyorlikni rivojlantirish orqali biz ta’lim tizimining yangi bosqichiga ko‘tarilamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimova D. “Pedagogik mahorat asoslari”, Toshkent, 2022.

2. Xolmurodova G. “Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim texnologiyalari”, Samarqand, 2021.

3. Maktabgacha ta’lim vazirligi materiallari, www.mtv.uz

4. “Pedagogika nazariyasi va amaliyoti” jurnali, 2020–2024 yillari sonlari.

5. Mustaqil ta’lim platformalari – Coursera, EdX, Khan Academy’dagi guverniyorlikka oid kurslar.

6. “Xususiy ta’lim xizmatlari bozorida guverniyorlik faoliyatining o‘rni” – ilmiy maqola, 2023.

7. UNESCO va UNICEF’ning maktabgacha ta’lim bo‘yicha xalqaro hisobotlari.